

HEGAZTIEN TAILERRA UIHP

URDAIBAIKO INGURUMEN
HEZKUNTZAKO PROIEKTUA

UIHP

Urdaibaiko ingurumen hezkuntzako proiektuko (UIHP) talde pedagogikoak txosten hau garatu du egonaldian zehar tailer hau landuko duten irakasleentzat, baita ere tailer honen inguruan interesa duen edonorentzat.

Ikastetxe desberdinetako ikasleek zein irakasleek ingurumen hezkuntzako proiektuak garatzeaz gain, hainbat tailer egiten dituzte astebeteko egonaldian. Tailer bakoitza bi orduko hiru saiotan dago antolaturik, lasaitasunez garatzeko moduan.

UIHPeko lan pedagogikoan ikuspegi eraikitzailea eta ebaluazioa dira oinarriak eta garrantzia handia hartzen dute, besteak beste: talde-lanak, berdinen arteko ikasketak, aniztasunaren trataerak eta irakasleak ikasleekiko duen jarrera hurbilak.

Ilido berean jarraituz, tailerraren garapenarekin irakasleek esku-hartze pedagogikoa aberasteko aukera dute.

Alde batetik, tailerretan ikastetxe desberdinetako ikasleak elkartzen dira errealitate eta kultura anitz bilduz eta horrek aniztasunaren trataeran sakontzea ahalbideratzen du. Bestetik, talde lanean aritzen dira eskulan bat eginez, eta aukera paregabea zabaltzen da berdinen arteko ikasketa bultzatu eta ikasketa esanguratsua garatzeko.

AURKIBIDEA

1. SARRERA

2. HELBURUAK

3. PLANGINTZA

3.1 PLANGINTZAK SAIOZ SAIO

1. SAIOA

- OINATZEN ELABORAZIOA
- JANTOKIA

2. SAIOA

- TXORITOKIA
- TXORIEN GIDA

3. SAIOA

- TXORITOKIA APAINDU
- POLTSAK APAINDU

I.SARRERA

Hegaztiak edo txoriak (izen zientifikoa: Aves) animalia ornodun endotermiko talde bat dira. Lumak dituzte, hortzik gabeko baraila mokodunak, arrautza gogorak erruten dituzte, tasa metaboliko altua dute, lau-ganbaradun bihotza eta hezurdura sendo baina arina. Mundu osoan zehar bizi dira. Txikiak 5 zentimetroko Mellisuga helenae kolibria da eta handiena 2,75 metro neurtzen duen ostruka.

Hegazti guztiek dituzte hegalek, baina espezieen arabera garatuago edo atrofiatuago egon daitezke; hegalek gabeko bi hegazti ezagun bakarrak desagertutako "Moa" eta "Elefante txoria" ziren. Hegalek aurreko gorputz-adarretik eboluzionatu dute, hegaztiei hegan egiteko aukera emanaz. Eboluzioren ondorioz, hegazti batzuek gaitasun hori galdu zuten, adibidez: pingüinoek.

Espezie askok urteroko migrazioak egiten dituzte, distantzia handiak zeharkatuz. Hegaztiak animalia sozialak dira, dei, kolore eta abestiekin komunikatzen dira, eta gertakari sozialetan hartzen dute parte, adibidez: hazkuntza kooperatiboa, ehiza, andanak sortu edo harrapariak zirikatu. Hegazti espezie gehienak sozialki monogamoak dira (ez nahastu monogamia genetikoarekin), normalki kumaldi baterako, batzuetan urte batzuetarako eta oso gutxitan bizitza osorako. Espezie gutxi batzuk poliginikoak dira (ar bat hainbat emerekin) eta oso gutxi poliandrikoak (eme bat ar batzuekin). Hegaztiak kumaldiak egiten dituzte arrautzak jarrita, ugalketa sexual bidez sortzen direnak. Hegazti askok habiak sortzen dituzte arrautzak erruteko, eta bi gurasoetako batek edo biek mantentzen dituzte. Hegazti gehienek gurasoen arreta izaten dute arrautzatik atera eta gero.

Gizakientzat hegazti espezie asko ekonomikoki garrantzitsuak dira. Hegaztiak etxe abereak izan daitezke eta horretaz gain, arrautza, haragi eta luma iturri dira. Txori abeslariak (loroak) konpainia-animalia izan daitezke.

Gizakien jarduerak 120-130 espezie inguru desagerrarazi ditu XVII. mendetik hona. Beste ehunka hegazti aurretik desagertu ziren. Giza-jarduerak 1.200 hegazti espezie inguru arriskuan jarri ditu, nahiz eta, horietako batzuk babesteko proiektuak sortu diren.

2. HELBURUAK

Tailerren helburu orokorrak

- Talde jardueretan aktiboki parte hartzea, norberari dagozkion ardurak erantzukizunez hartuz, norbere eta besteen ekarpenak balioetsiz eta bestetikiko harreman orekatu eta eraikitzaileak sortuz, lankidetzan, errespetuan eta elkartasunean oinarritutako bizikidetzara eraikitzeko.
- Norbere elaborazio artistikoetan konfidantza garatzea, egitearekin gozatuz eta norbere garapen pertsonalari zein taldekoari egiten dizkion ekarpenak baloratuz, norbere autoestima sendotzeko eta ideia zein sentimenduen adierazpen gaitasuna hobetzeko.
- Ondasun kultural eta artistiko ezberdinak ezagutzea eta balioestea. Espresiorako baliabideak modu estetiko eta sortzaile batean pertsonalizatuz. Ondarearen kontserbazioan eta berrikuntzan parte hartzeko.

Hegaztien tailerraren helburua

- Haurrak ingurumen-arazoez jabetzea eta haiekiko jakitun izatea. Parte hartzeko eta ingurumena hobetzeko interesa sustatzea. Hurbileko ingurunearen ezagutza zabaltea.
- Espezieak (kasu honetan txoriak) babestea, inguruko ekosistemen erabilera iraunkorra sustatzea, ingurumenaren kudeaketa iraunkorra egitea eta biodibertsitatearen galera geldiaraztea.

3. PLANGINTZA

Hegaztien tailerra adin desberdinetara zabaltzeko asmoz, eta produktuen elaborazioaren zailtasunak kontutan hartuz, plangintza hau proposatzen dugu.

PLANGINTZA

1.saioa	2.saioa	3.saioa
1. Gelaren antolaketa (taldekatze jolasa) 2. Taldearen aurkezpena 3. Gelaren aurkezpena 4. Asmoak 5. Arduradunen izendapena 6. Sarrera 7. Oinatzaren elaborazioa 8. Jantokiaren elaborazioa 9. Tailerraren bilketa 10. Balorazioa	1. Gelaren antolaketa 2. Bideoa 3. Txoritokien elaborazioa 4. Txorien bideoa 5. Txorien gida 6. Poltsen apainketa 7. Tailerraren bilketa 8. Tailerraren balorazioa	1. Gelaren antolaketa 2. Txorien behaketa 3. Txoritokien apainketa 4. Aztarnaren desmoldatzea 5. Tailerraren bilketa 6. Tailerraren balorazioa

3.1 PLANGINTZAK SAIOZ SAIO

I.saioa

Lagunartean gustura egon eta zerbait eginez une atseginak bizi nahi dira. Horregatik, saio honetako lehenengo momentuak garrantzitsuak izango dira hasieratik giro atsegina sortzeko eta kideen arteko harremanak finkatzen hasteko. Tailerra gauzatzeko taldekideen asmoak kontutan hartuz, taldekatze orekatuak egitea eta arduren banaketa egitea ezinbestekoak izango dira.

Inguruko ekosistemei hurbiltzeko, saio honetan, egunerokotasunean ikusten ditugun txorien aztarna bat lortuko dugu eta txoritoki eta jantoki bana sortzen hasiko gara.

Elkarlana bultzatzeko asmotan bosnaka taldekatuko dira, norberaren helburuak eta interesak taldeko gainerako kideekin uztartuz; izan ere, talde produktiotik sortzen da bakoitzaren txori toki.

Saioa momentu desberdinetan bereiziko da. Hona hemen saioaren antolaketa eta garapena:

	Momentuak:	Materiala:
40 min	1. Gelaren antolaketa (taldekatze jolasa) 2. Taldearen aurkezpena 3. Gelaren aurkezpena 4. Asmoak 5. Arduradunen izendapena 6. Sarrera	-Igeltua/Plaster -Kartulina plastifikatua -Ura -Bi klip -Prezipitatu ontzia -Paperezko edalontziak -Koilara bat -Depresore palo bat
45 min	7. Oinatzaren elaborazioa 8. Jantokiaren elaborazioa	
35 min	9. Tailerraren garbiketa eta bilketa 10. Balorazioa	JANTOKIAREN ELABORAZIORAKO: -Depresoreak -Kola zuria -Haria

4. ASMOAK

Ikasleek dituzten nahiak, interesak eta helburuak... jakitea lagungarri izango da irakasleon esku-hartzea egokitzeko.

Esandakoak jasotzeko, euskarri gisa, “Asmoen orria” erabiliko da.

Irakasle eta ikasleek tailer honetako asmoak elkarrekin adostuko dituzte. Horretarako honako galderak erabili daitezke: Zein asmo duzue tailer honetarako? Zeintzuk dira tailer honetarako dituzuen nahiak? Zer egitea espero duzue tailer honetan?...

Asmoen tresna honekin ikasleen hainbat itxaropen eta nahi agertuko dira, baina tailerren helburuak bermatzeko interesgarria da asmo hauek ziurtatzea: lagunak egitea, ondo pasatzea, tailerrari buruz ikastea...

“Asmoen orria” tailerraren prozesua erregulatzeko eta azken balorazioa egiteko tresna izango da.

5. ARDURADUNEN IZENDAPENA

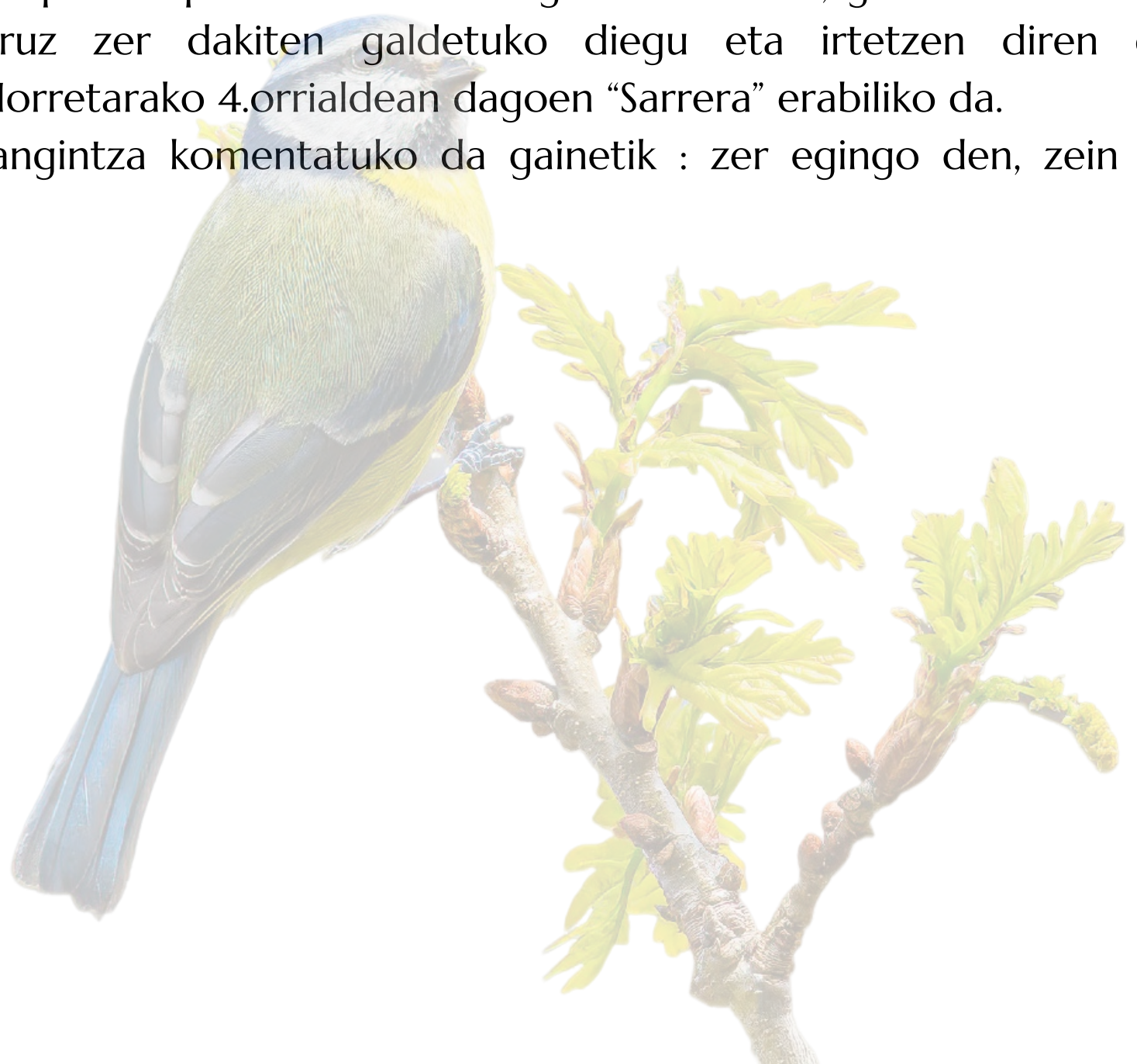
Tailerraren garapena era antolatu, lasai eta ordenatuan egiteko, arduradunak izendatuko dira. Horretarako euskarri gisa, “arduradunen orria” erabiliko da.

Saio bakoitzerako mahai bakoitzeko arduradun bat izendatuko da, erantzukizuna denek hartu dezaten. Arduradun horrek egun bakoitzean bere mahaiak beharko lituzkeen osagai eta tresna guztiak armairutik mahaira ekarri, harrikoa egin, lehortu, ondoren gorde eta mahaia garbituko du.

6. SARRERA

Hegaztien munduan apurka apurka ikasleak murgiltzen hasteko, girotzeko eta interesa pizteko txoriei buruz zer dakiten galdetuko diegu eta irtetzen diren datuak komentatuko dira. Horretarako 4.orrialdean dagoen “Sarrera” erabiliko da.

Ondoren asteko plangintza komentatuko da gainera : zer egingo den, zein objektu elaboratuko den...

7. OINATZAREN ELABORAZIOA

Materiala hartu eta oinatza egiten hasi.

8. JANTOKIAREN ELABORAZIOA

Materiala hartu eta jantokia egiten hasi.

9. TAILERRAREN BILKETA

Guztion erantzukizuna izango da tailerra jasotzea, dena dagokion lekuan gordetzea, erabilitako tresnak garbitzea eta txukun uztea. Aulkiak batzea bakoitzaren ardura izango da. Saioaren hasieran izendatu diren mahai bakoitzeko arduradunen betebeharra izango da gela aurkitu dugun bezala gelditzea, garbi eta txukun.

10. BALORAZIOA

Saio bakoitza bukatzean tailerra baloratuko da. Momentu honi dagokion denbora eskaintzea garrantzitsua izango da. Saioaren balorazioa erabilgarria izango da beraien asmoak betetzen doazen, adostutako guztia aurrera doan, zaila egin zaien, gustatu zaien... ikusteko eta horrela, hurrengo saioetan irakasleon interbentzio pedagogikoa egokitzeko.

Hegaztien aztarna

I ⌚ 25-45 minutu

OSAGAIAK

-Buztina

-Ura

MATERIALA

-Neurgailuak ura eta igeltsua neurtzeko

-Koilara bat (taldean elkarbanatzeko)

-Kartulina: bat

- bi klip

-Depresore bat

-Edalontzi bat

-Bandeja (taldean elkarbanatzeko)

NOLA EGIN:

1.- Kartulina zatiarekin zirkulu bat egingo dugu, horretarako bi muturrak klipekin helduko ditugu.

2.- Kartulinarekin egindako zirkulua aztarnaren inguruan jarriko dugu (aztarna erdian).

3.- Ura eta igeltsuaren poteak hartu. Uraren potea, urez bete marra dagoen lakurarte eta igeltsoaren potea goraino bete.

4.-Edalontzira ura bota igeltsoa gehitu apurka-apurka depresorearen laguntzaz. (Ez sartu koilara uretan). Natilla textura lortu arte. (oso likido gelditzen bada igeltso gehiago gehitu gutxinaka).

5.- Lortutako nahasketa isuriko dugu, aztarna guztiz estaliz. (bandejen gainean) bizkor egin lehortu ez dadin.

6.- Amaitzeko kartulina kendu gabe pixka bat garbituko dugu eta guztiz lehortzen eta gogortzen utziko dugu (bandejan utzi).

7.- Erabilitako materiala (mahaiak, koilarak..) ondo garbitu edalontziak eta depresoreak zakarrontzira bota. Komunak ez erabili.

8.- Eskuak garbitzeko kontuz, igeltsua da, zati handiak baditugu itsatsita komuna ataskatu egiten da. Lehenengo papelarekin eskuetan duzun igeltsua kendu eta ondoren eskuak urarekin garbitu.

OHARRAK:

Igeltsuak asko zikintzen du. Mahaira edo lurrera erortzen bada garbitu segituan, ez utzi zikatzen.

Jantokia

I

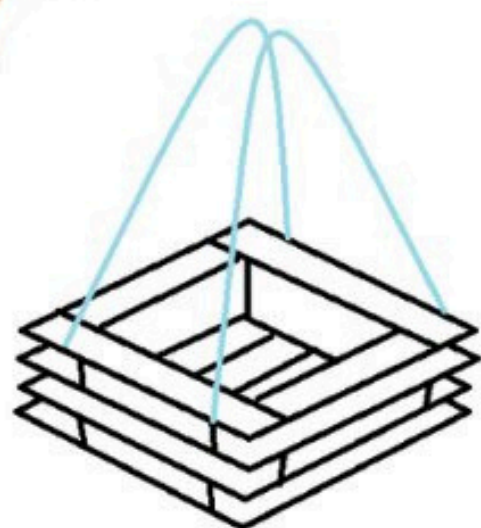
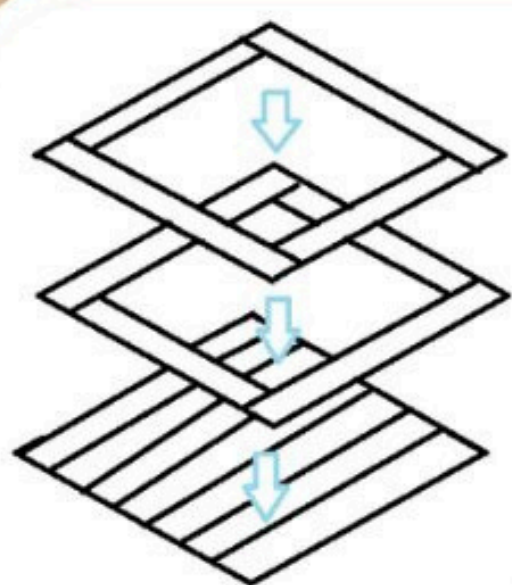
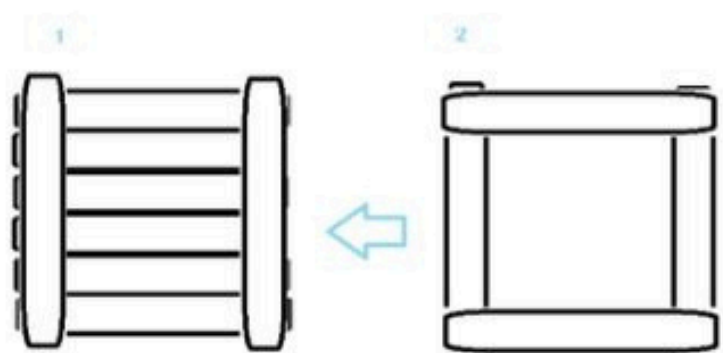
20 minutu

MATERIALA

-Depresoreak: 23

-Kola zuria

-Haria

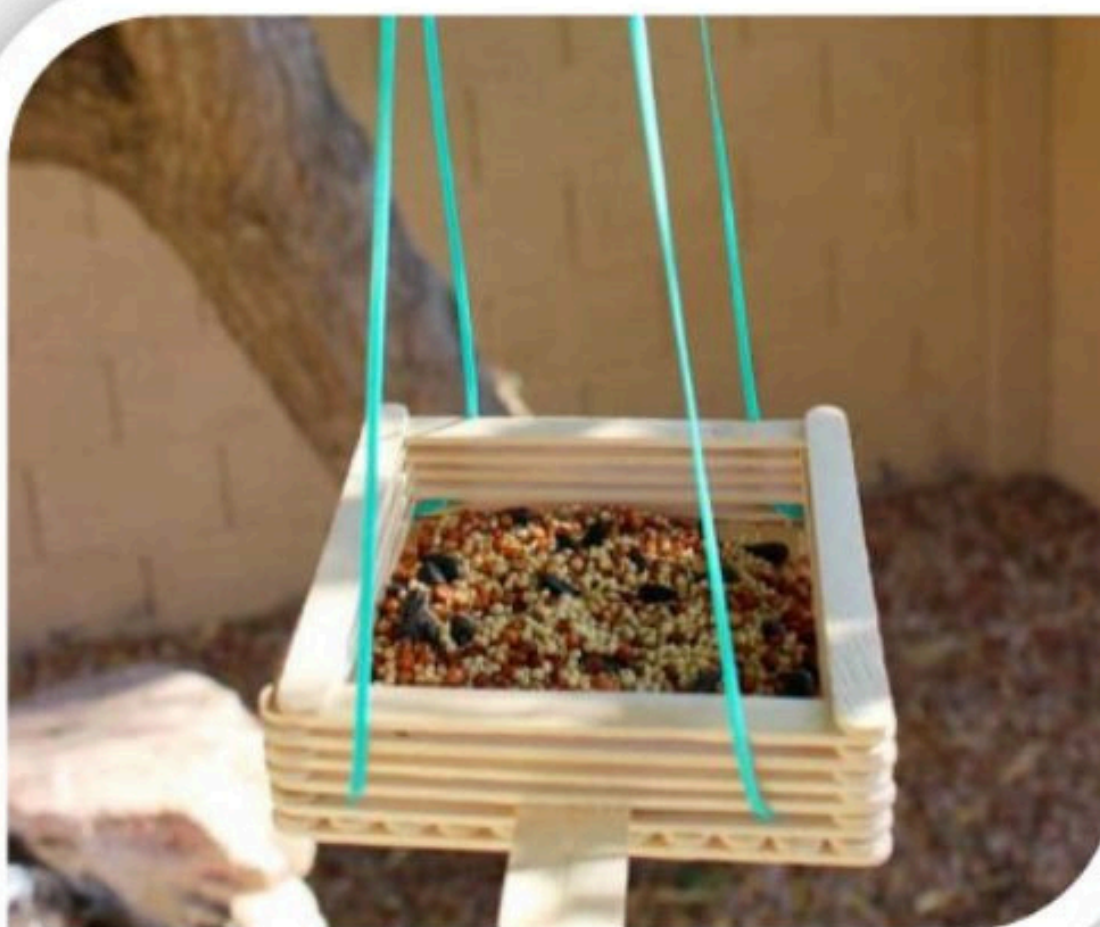
NOLA EGIN:

- 1- Lehenik eta behin II depresore jarriko ditugu paraleloan mahai gainean.
- 2.-Ondoren, kontrara bi depresore itsatsiko ditugu, bat punta bakoitzean.
- 3.-Pausu hau behin eta berriz errepikatuko dugu, azkenerako bi depresore utziz.
- 4.- Amaitzeko, artile zati bi jarriko dizkiogu jantokia eskegi ahal izateko eta gainean azkenengo bi depresoreak itsatsiko ditugu gainean.

OHARRAK:

Utzi ondo lehortzen.

Ez da kola asko erabili behar, puntatxo batekin nahikoa da, bestela denbora gehiago behar izango du lehortzeko.

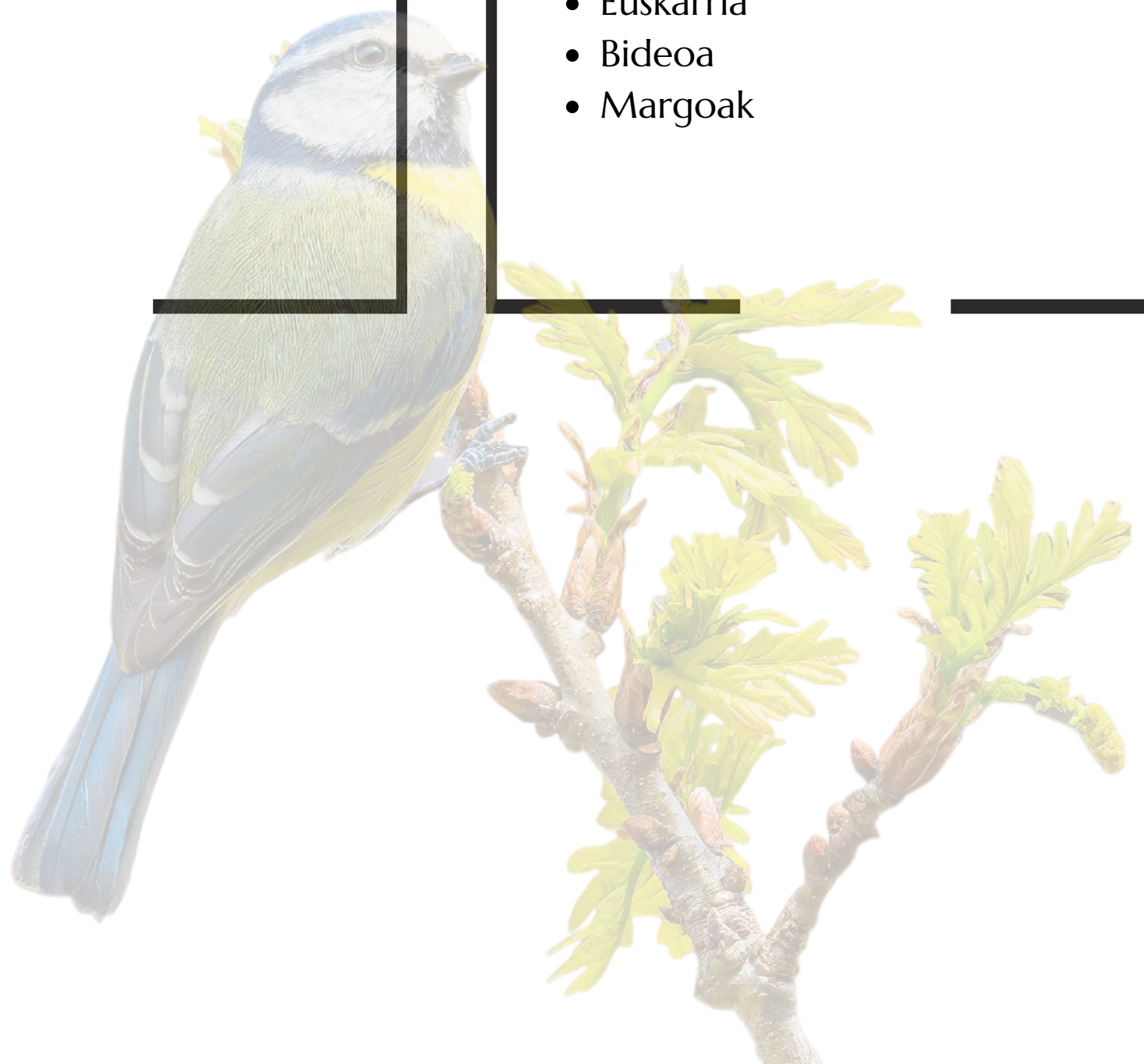
3.2 PLANGINTZAK SAIOZ SAIO

2. saioa

Inguruko ekosistemei hurbiltzeko, saio honetan, txori toki bat eta jantokia egingo dugu. Aurrekoan aztarna egin genuenez, badakigu zein txori mota dauden gure inguruan eta hauei laguntzeko asmoz, bizileku bat eskainiko diegu.

Saioa momentu desberdinetan bereiziko da. Hona hemen saioaren antolaketa eta garapena:

	Momentuak:	Materiala:
10 min	1. Gelaren antolaketa	• Egurrezko piezak • Kola zuria • Aldizkariak • Zinta beltza • Goma
40 min	2. Txoritokien elaborazioa	
20 min	3. Txorien gida 4. Bideoa ikusi	• Haria
30 min	5. Poltsen apainketa	• Poltsak • Errotulkiak • Kola barra • Artaziak
20 min	6. Tailerraren bilketa 7. Tailerraren balorazioa	• Gida • Euskarria • Bideoa • Margoak

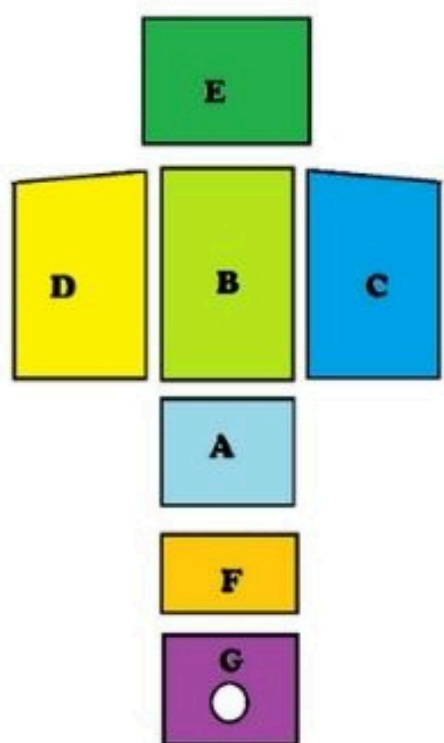

Txoritokiak

 2 60 minutu

MATERIALA

- Kola zuria
- Egurrezko piezak (A-G) (x2)
- Goma (x2)
- Zinta beltza 3-4 cm

NOLA EGIN:

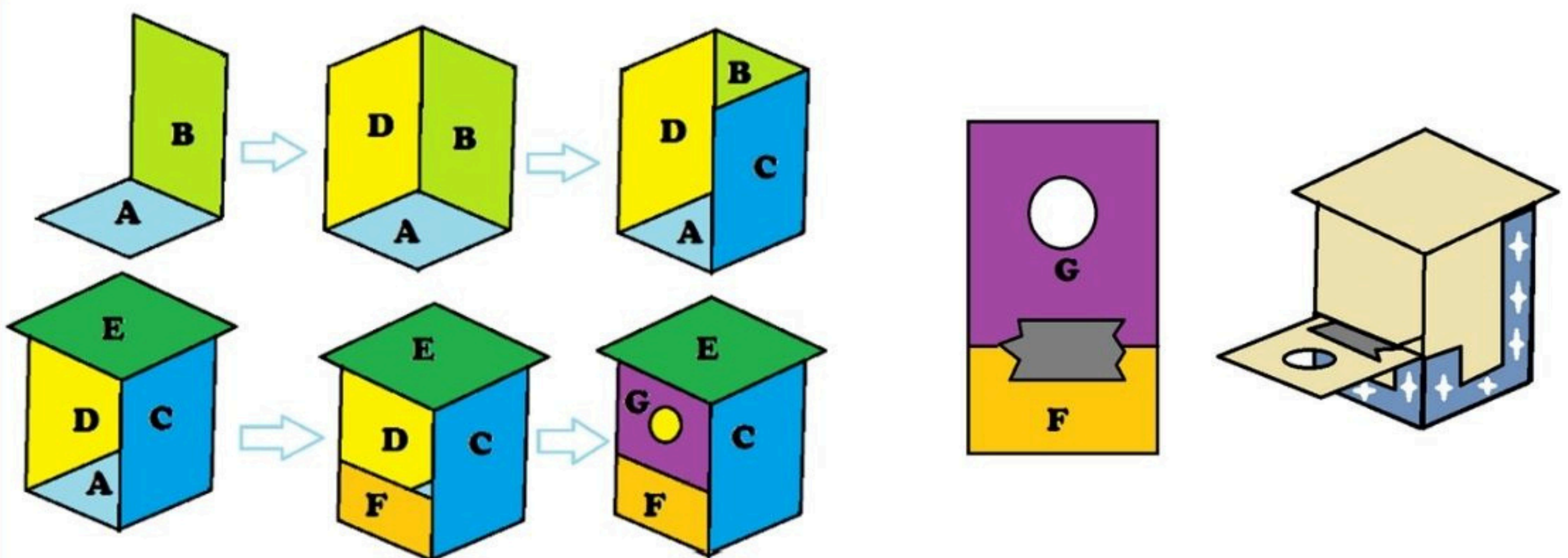
Txoritokiek eraikuntza egiteko ondoan daukagun pertsonarekin binaka arituko gara.

1- Pieza desberdinak itsasten hasiko gara. Horretarako batek atzamarrarekin kola emango dio piezari eta (A-G) (x2) besteak piezak eutsiko ditu.

2- Piezak jartzeko ordenari dagokionez, beheko piezari itsatsiko dizkiogu aldeetakoak eta ondoren goikoa jarriko dugu, atea azkenerako utziz. Pieza bati kola zuria ematen diogunean, gutxi gorabehera 2-3 minutu inguru itxarongo ditugu hurrengoa jarri arte, horrela kola lehortuta dagoela ziurtatzeko eta estruktura sendoa daukala aprobetxatuz pieza berriak itsasteko.

3- Amaitzeko, barruko aldetik zinta zati bat jarrita "F" eta "G" piezak lotuko ditugu giltzarria (bisagra) sortuz.

4- Prozesua bi aldiz errepikatuko da, bakoitzak bere txoritokia izateko.

BIDEOA IKUSI ETA KOMENTATU

Bideoan Amilotx urdin bat ikusten da bere kabia O-tik sortzen. Arraultzak jartzen dituen momentutik txitak hegaz irtetzen diren momenturarte.

POLTSEN APAINKETA

Astean zehar egingo ditugun gauza guztiak eraman ahal izateko poltsa bat apainduko dugu. Poltsa guztiz pertsonala izango da, baina tailerraren parte da, hau da, apaindu behar da. Ez da ikaslea gidatuko poltsaren apainketan baina pertsonalizatzen animatuko zaio. Beraz, txantiloia bere gustora apaintzera gonbidatuko diegu.

TXORIEN BEHAKETA

Saio honetan arduradunak diren ikasleak laguntzailearekin jantokiak betetzera joango dira, bitartean, beste guztiak gida eta katalajeokin eskolako jantokira joango dira txoriak identifikatzera. ADI! ezin da zaratarik atera, bestela txoriak beldurtu egiten dira eta ezinezkoa izango da ezer ikustea.

AZTARNEN DESMOLDATZEA

Ikasleek kontu handiz kartulina eta klip-ak kenduko dituzte. Irakasleak berriz, kuterraren laguntzaz, aztarnak desmoldatuko ditugu. Ondoren, moldea ondo garbituko dugu eta bere lekuan gordeko dugu.

POLTSEN PRESTAKETA

Ikasle bakoitzak, astean zehar tailer honetan sortutakoa poltsan sartuko ditu etxera eramateko. Zelo pixka batekin poltsak itxi.

EZ ERAMAN POLTSAK, AZKEN EGUNEAN BEGIRALEEK BANATUKO DITUZTE.

TAILERRAREN BILKETA ETA BALORAZIOA

Guztion erantzukizuna izango da tailerra jasotzea, dena dagokion lekuan gordetzea, erabilitako tresnak garbitzea eta txukun uztea. Aulkiak batzea bakoitzaren ardura izango da. Saioaren hasieran izendatu diren mahai bakoitzeko arduradunen betebeharra izango da gela aurkitu dugun bezala gelditzea, garbi eta txukun uztea.

Hiru saioak bukatzean, tailerra baloratuko da. Momentu honi dagokion denbora eskaintzea garrantzitsua izango da. Lehenengo saioan adostutako asmoak bete diren baloratuko dira.

3.3 PLANGINTZAK SAIOZ SAIO

PLANGINTZA

3. saioa

Saio honetan ezagutzen ari garen txorien izenak eta berezitasunak ikasteko edo ezagutzeko aukera izango dugu. Horretarako, ekintza ezberdinak egingo ditugu.

	Momentuak:	Materiala:
5 min	1. Gelaren antolaketa	• Katalajeok • Janaria
50 min	2. Txoritokia bukatu 3. Txoritokia apaindu	
50 min	4. Txorien behaketa 5. Aztarnaren desmoldatzea	• Tenperak • Ura • Pintzelak • Papera
5 min	6. Tailerraren bilketa	
10 min	7. Tailerraren balorazioa	